

Дарина Сучок,
здобувача вищої освіти 3 курсу
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник: **Г. М. Мицик,**
асистент кафедри прикладної психології та логопедії(БДПУ)

ПРО ЗМІСТ І МЕТОДИКУ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З УСУНЕННЯ ПОРУШЕНЬ ВИМОВИ ЗВУКІВ [P], [P']

Актуальність вивчення мовленнєвих вад та їх корекції у дітей з психофізичними порушеннями дошкільного віку обумовлена, насамперед, значимістю мовлення в організації та розвитку їх психічної діяльності. Мовлення сприяє формуванню інтелектуального потенціалу дітей, збільшує їх пізнавальну активність, якісно розширює світогляд, стимулює і збагачує формування комунікативних навичок. Порушення мовлення, навпаки, негативно позначаються на формуванні особистості дитини, спричиняють появу вторинних відхилень у майбутньому.

Одне з провідних місць серед фонетичних і фонетико-фонематичних порушень у дітей старшого дошкільного віку займає порушення вимови звуків [p] та [p']. Своєчасне виявлення дітей з такою вадою та надання їм кваліфікованої допомоги – запорука покращення їх загального рівня мовлення ще до початку навчання в школі.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженнями мовленнєвої діяльності дітей займалися такі вчені, як М. Алексєєва, Г. Каше, Р. Левіна, О.Ушакова. Проблема виховання звуковимови знайшла своє відображення у працях відомих лінгвістів, психологів, педагогів: С. Бернштейна, А. Гвоздьова, О. Радіна, М. Хватцева, К. Чуковського. Питанням корекції порушень звуковимови присвятили свої наукові доробки такі вчені як: Г. Богомолова, К. Беккер, Л. Волкова, Р. Левіна, О. Правдіна, О. Рау, Т. Філічева, М. Фомічова, М.Хватцев, Н. Чевельова, Г. Чиркіна, М. Шеремет. Вони зазначили, що помилково сподіватись на мимовільне зникнення недоліків дитини, так як вони можуть міцно закріпитися і перетворитися на стійке порушення.

Метою дослідження є вивчення змісту та методики корекції порушення вимови звуків [p] та [p'] у дітей старшого дошкільного віку. Вирішенню цього завдання сприяли використані нами теоретичні **методи**, такі як: аналіз, узагальнення та систематизація психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури, які надали можливість визначити базові поняття та сформулювати основні положення досліджуваної проблеми.

Сутність дослідження. Логопедичну роботу з виправлення порушень вимови звуків [p] та [p'] можна умовно поділити на три етапи: перший – полягає в обстеженні мовлення дітей старшого дошкільного віку та вивчення етіопатогенезу порушення вимови [p] та [p'] (далі по тексті – вібрантів); другий – направлений на побудову програми логопедичного впливу: добору методів, прийомів та засобів корекції вади; третій – спрямований на закріплення в мовленні дитини поставлених логопедом звуків, профілактиці рецидиву. Розглянемо коротко кожен із них.

Перший етап мав під собою реалізацію таких завдань: по-перше, збір анамнезу та вивчення висновків неврологічного обстеження; по-друге,

аналіз будови і рухливості органів артикуляційного апарату; по-третє, обстеження стану звуковимови та фонематичного сприйняття.

Обстеження артикуляційного апарату, на наше переконання, доцільно розпочинати з перевірки будови всіх активних та пасивних його органів: губ, язика, зубів, щелеп, щік, піднебіння (твердого та м'якого) та увули. Перевірку рухливості органів артикуляційного апарату вважали можливою за рахунок виконання різних завдань за наслідуванням або за мовленнєвою інструкцією. Необхідним було встановити вільність і швидкість рухів органів артикуляційного апарату, їх плавність, а також наскільки легко здійснюється перехід від одного руху до іншого.

При обстеженні звуковимови необхідним було визначити правильність вимови звуків [p], [p'] ізольовано, в складах, словах, словосполученнях та реченнях. Під час обстеження фіксувалась наявність або відсутність замін, змішувань та елізій. Після чого було досліджено рівень вміння сприймати та диференціювати порушені звука на слух.

Другий етап був спрямований на побудову програми логопедичного впливу: добору методів, прийомів та засобів корекції вади. Так, нами було проведено логопедичну роботу, яка складалась з: визначення на слух вібрантів, аналізу артикуляції цих звуків та формування артикуляційних навичок, необхідних для постановки даних звуків.

За доцільне вважали використати такі найбільш розповсюджені прийоми постановки вібрантів як:

- постановка фрикативного (щілинного) звуку без вібрації – звук утворюється при тривалому проголошенні за верхніми зубами звуку [з], близького до [ж]; широкий передній край язика при цьому повинен перебувати безпосередньо у альвеол (горбків за верхніми зубами). Сильний повітряний струмінь проходить в щілину між переднім краєм язика та ясен, зачіпаючи кінчик язика. Отриманий таким способом звук відразу вводили в склади, щоб формувати новий стереотип проголошення і закріплювати положення кінчика язика за верхніми зубами для подальшої роботи над артикуляційним укладом такого складного звуку.

- постановка звуку направлена на вироблення вібрації з механічною допомогою. З цією метою доцільно використовувати кульковий зонд запропонований Ф. Рау. Його вводять під язик і, торкаючись до нижньої поверхні передньої частини язика, швидкими рухами зонда вправо і вліво викликають коливання язика, передній його край поперемінно замикається і розмикається з альвеолами. Ці рухи можна здійснювати і звичайним плоским шпателем (дерев'яним або пластмасовим) або зондом № 1. Домашні тренування дитина може проводити за допомогою держака чайної ложки або чистого вказівного пальця. Під час тренувань струмінь повітря, що видихається, повинен бути сильним [1, с. 58].

На третьому етапі, для якісного результату, особливої уваги, на наше переконання, заслуговує віршований матеріал для закріплення та диференціації в мовленні звуків [p] та [p'].

Методика логопедичної роботи при порушеннях вимови звуків, зокрема [p], [p'], передбачала формування в дітей умінь і навичок правильного відтворення звуків, а саме: розрізнення звуків мовлення за акустичними ознаками й розрізнення дефектної і правильної вимови;

прийняття потрібних артикуляційних позицій, що забезпечують правильне звучання фонем; безпомилкове використання звуків у різних видах мовлення та здійснення контролю над якістю вимови й відтворення звуків у власному мовленні. Застосування ігрових прийомів дозволяло дітям швидше включатися в роботу, підвищувало інтерес до логопедичного заняття. Все це позитивно вплинуло на процес подолання недоліків звуковимови.

Варто зазначити, що після завершення корекційної роботи вчителем-логопедом, батькам необхідно продовжувати здійснювати контроль за вимовою дитини, створювати середовище в якому будуть необхідні умови для закріплення результату проведеної корекції. Інакше, у випадку ігнорування батьками наявної проблеми, у дитини можливий рецидив порушення мовлення.

Висновки. Тож, слід зазначити, що зміст та методика логопедичної роботи при виправленні вібрантів буде залежати від багатьох факторів, зокрема таких як: причина порушення, його вид, вік та індивідуальні особливості дитини, наявність вторинних відхилень.

І ще раз зазначимо, що тільки своєчасне виявлення порушення у дитини та правильна система логопедичного впливу, може позитивно сприяти на виправлення вади.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волкова Л. С. Логопедия: Учебник для студентов дефектол. фак. пед. вузов. Москва: ВЛАДОС, 1998, 680 с.
2. Шеремет М. К., Мартиненко І. В. Хрестоматія з логопедії. Київ: КНТ, 2006, 360 с.

Мар'яна Тихонюк,

студентка 3 курсу

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник: **О.С. Донченко,**

к.психол.н., старший викладач (БДПУ)

АРТ-ТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Інтенсивні реформи, що відбуваються в сучасній дошкільній освіті, гостро висуюють питання щодо підготовки майбутніх вихователів до творчої професійної діяльності. В результаті проведеного емпіричного дослідження рівня розвитку креативності здобувачів вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» було виявлено наявність певних особливостей, які в майбутньому стануть на заваді творчій професійній діяльності. Зокрема, діагностовано нездатність швидко визначати педагогічні проблеми, формулювати педагогічні задачі, знаходити оригінальні та ефективні ідеї щодо їх розв'язання, об'єктивно оцінювати результати та впроваджувати їх у практику. Це свідчить про гостру необхідність проведення цілеспрямованої роботи щодо розвитку креативності майбутніх вихователів, зокрема пошуку для цього інноваційних засобів.